OSVOBODILNA FRONTA

OSREDNJI ORGAN OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA

Leto I St. 3 Sredi decembra 1941 Cena 1L 30 pf

Slavko Šlander - lik slovenskega narodnega junaka

Počasneje ko od drugod prihajajo preverjene vesti iz izmučene severne Slovenije. Zlasti počasi se štekajo izza mračnih in krvavih zidov jetnišnic, morišč in koncentracijskih taborišč. Šele sedaj imamo točnejše podatke o herojski smrti slovenskega narodnega borca Slavka Šlandra.

Ni in biti ne more »polovičnega junaka«. Ali si junak od nog do glave, junak v boju s sovražnikom, junak v zvestobi do tovariša in soborca, junak v vsakem pogledu, velik junak in pristen človek hkrati — ali pa nisi junak. Prav zato, ker je vsa uradna slovenska »narodna« vzgoja preteklega in sedanjega stoletja temeljila na prigovarjanja k ponižnosti in oportunizma, k hinavščini in poslušnosti pred tujimi oblastniki — prav zato smo imeli Slovenci tako malo narodnih junakov. In prav zato, ker je zarodek nove slovenske oblasti — Osvobodilna fronta slovenskega naroda — zavestno vnesel v slovenske množice sproščenega duha borbe, duha pozrtvovalnosti, duha odpora in upora — prav zato se na naši zasužnjeni in okrvavljeni zemlji dvigajo novi narodni junaki.

Slavko Šlander je lik novega slovenskega junaka od nog do glave, borec, ki ni zgolj sam z neupogljivim pogumom zrl smrti v oči, temveč je tudi druge vzgajal in vzgojil v slovenske heroje.

Neposredni vzrok Slavkove aretacije je bila Slavkova tovariška zvestoba do soborca. Slavko je bil odgovorni funkcionar Osvobodilne fronte in Komunistične partije. Njegov položaj mu ni samo dajal vso pravico, temveč mu je tudi nalagal vso dolžnost, da se varuje in ohrani čim dalje na svobodi in pri življenju. Zgodilo pa se je, da j članico Zveze Komunistične mladine in priprosto pripadnico Osvobodilne fronte, Slavko Klavoro, aretiral gestapovec ter jo vodil na policijo. Slavko Šlander je bil tedaj na ulici in je videl ves prizor. Čeprav ni bil sam v nobenem pogledu ogrožen, je sklenil rešiti tovarišico. Zagnal se je v gestapovca in pričel se je med njima boj. Neoboroženi Slavko je podlegel oboroženemu hitlerjevskemu zločincu. Mariborske hitlerjevske ječe so požrle enega najboljših slovenskih ljudi.

Odslej je moral bojevati Slavko najtežji boj svojega z bo bami izpolnjenega življenja. Dobojeval ga je z nepopisnim junaštvom in z vso zmago svojega neupogljivega značaja. Strahotno so Slavka mučili hitlerjevski krvniki. Slavko je vzdržal vse. Niti besedice ni izdal. Organizacije OF in KP so v severni Sloveniji še mesece po Slavkovi aretaciji in smrti ostale nedotaknjene. Onemogli od besa so fašisti »priredili« Slavku počasno usmrtitev.

Odvedli so ga pred krsto. Kroglo za kroglo so izstrelili vanj. Merili so v roko, v nogo, v polno.

S slovensko nacionalno in proletarsko pesmijo stopi Slavko pred krsto. Vzkliki slovenski svobodi, Osvobodilni fronti, Sovjetski Zvezi in Komunistični partiji se razlegajo iz njegovih ust. Krogla za kroglo prodre v živo Slavkovo meso. Slavko stoji. Pe t mu je dvignjena v borbeni protifašistični pozdrav.

Po petem strelu se je Slavko zgrudil. Po dvajsetih strelih je preminul.

Slavkova smrt je bila poslednji herojski izraz čistega, borbenega, revolucionarnega Slavkovega značaja.

Slavkov značaj je vseboval vse vrline idealnega borca.

Vera v sile ljudskih množic je bila izvor Slavkove revolucionarne energije. Leta in leta se je Slavko boril za pravice delovnega človeka. Protiljudski režimi so ga že v Jugoslaviji kot funkcionarja KP divje preganjali. Ko se je po zlomu Jugoslavije vrnil iz vojske, kamor je pohitel kot prostovoljec, so se pred njegovimi očmi šopirili trenutni uspehi tujčeve demagogije. Slavko se nad svojim ljudstvom ni razočaral, izgubil ni izpred oči skorajšnjega razvoja, temveč je vedel jasneje ko marsikdo dr gi, da b uspehe hitlerjevske demagogije kmalu izpodrinil slovenski ljudski odpor. Pričel je buditi poteptano slovensko narodno zavest. Nenehoma je romal iz kraja v kraj, neumorno na delu in v borbi proti nemškemu fašizmu.

Uporno premagovanje sleherne ovire je bila druga značilna Slavkova lastnost. Nelegalno življenje je v severni Sloveni i skrajno težavno. Slavko pa se je pretolkel povsod. To noč na kozolcu, drugo noč v gozdu, tretjo v gasilnem stanovanju, danes v Celju, jutri v Ljubljani, kmalu nato v Mariboru, vedno v nevarnosti, povsod preganjan in zasledovan, kljub temu pa vselej svež, iniciativen in odločen — tako je bilo Slavkovo nelegalno življenje in tak je bil slovenski narodni borec Slavko Šlander.

Skromen je bil Slavko ko malokdo, ki se lahko z marsičem postavi. Njegovo delo je rodilo obilne sadove, zaradi svojih kvalitet in svoje delavnosti je bil izvoljen v Centralni odbor KP, v severni Sloveniji je bil ena najuglednejših osebnosti v slovenskem narodnem osvobodilnem gibanju. Kljub vsemu pa je Slavko na konferencah in sestankih, ki jih ni bil prisiljen osebno voditi, skromno tičal v kakem kotu in vestno poslušal vsako besedo. Kadar pa se je oglasil, takrat je govorila iz njega sama stvarnost, sama neukrotljiva žilavost in vnetost za gibanje. Fraze Slavko ni poznal.

S svojim ljudstvom je Slavko bil najgloblje povezan. Razumel je človeka, ljudje so občutili njegovo iskrenost. Prav zato je bil Slavko tudi dober vzgojitelj novih borcev. Junaško obnašanje pomembnega števila štajerskih bojevnikov za sveto stvar slovenske osvoboditve in združitve je v veliki meri Slavkova zasluga. Kot dolgoletni funkcionar KP je vzgojil Slavko krasne kadre. Med njimi jih je že sedemdeset darovalo življenje za svoj narod.

Slavka so ubili, toda njegov borbeni duh živi in deluje na slovenskem Štajerskem kljub strašnemu terorju. Kmetje v Savinjski do ini ne morejo verjeti, da je Slavko mrtev. Pravijo da bo kmalu prišel domov v Savinjsko dolino na čelu slovenske partizanske vojske.

V sovražnike 'z oblakov
rodu naj naš'ga trešči grom!
Prost ko je bil očakov
naprej naj bo Slovencev dom!
Naj zdrobe
njih roke
si spone, kjer jih še teže!

(Prešeren, »Zdravljica«)

Naši minerji na delu

Nad ljubljanskim barjem leži temna, z meglo prenasičena, globoka noč. Povsod je gluha, vlažna tišina. Oči ne morejo razbrati niti najrahlejšega obrisa. Le zdaj pa zdaj zaznaš skozi mrtvo brezglasno tišino šum, kakor da se nekdo z neskončno previdnostjo plazi ali stopa korak za korakom.

To je partizanska skupina, ki ima nalogo, da na progi Ljubljana—Trst uniči železniški most čez Ljubljanico. Po tej progi sega okupator s svojimi krvavimi rokami v srce slovenstva, po tej progi odnaša nagrabljeno blago, po tej progi vozijo noč in dan transportni vlaki na srbsko bojišče, da prinašajo smrt našim bratom, po tej progi hitijo sovražnikove čete na rusko bojišče, na slovanski vzhod, da pomagajo uničiti veliko blestečo srečo izmučenega človeštva.

Partizanska četa se zaveda svoje naloge. Tiho, počasi se premikajo v noč. Varno gredo za vodnikom, ki v gosti temi pozna vsak grmič in sleherno stezo barjanskega zemljišča. Vsak član čete se obnaša, kakor da je od njega odvisna bojna sreča. Vodniku zato ni potrebno posebej opozarjati na potrebno opreznost, sleherna kretnja je preračunana, da jo prej pogoltne tema in neprodirna megla, kakor pa da bi prišla na uho fašističnih straž.

Vodnik jih varno privede do brega Ljubljanice. Nato kratko, tiho povelje. Partizanska skupina se razdeli na dva dela, en del stopi v čoln in udarci vesel negibno zamirajo na neslišno tekoči vodi.

Čez nekaj časa se oba dela z dveh strani približata mostu. Korak za korakom se približujejo straži. Še nekaj korakov in v megli je že mogoče zaslutiti obrise italijanske patrulje ki varuje železniški most.

„In alto le mani!" rezko zazveni glas našega poveljnika. Italijanska straža se zdrzne ter naglo izpolni povelje. Partizani jih obdajo. Poveljnik razporedi ostale na potrebna mesta, ki so bila že v naprej določena. Na bližnji postaji se začuje vpitje. Naša ročna strojnica zareglja v tisto smer, italijanska straža na postaji se poskrije.

Naše straže od vseh strani obkolijo most. Minerji se takoj podajo na delo. Z vso strastjo se lotijo dela. Straže napeto gledajo v noč in s puško v roki čakajo. Minerji javljajo: „Kabel je položen!"

Poveljnik da znak. Tiho in oprezno se oddaljujejo, dokler ne pridejo v razdaljo 150 korakov. Vsa četa se ustavi in napeto čaka. In zdajci — pok! Strašna eksplozija, krona našega dela. In zopet pok — še druga eksplozija. Most je razrušen. Naša naloga je končana.

Partizanska četa hitro pohiti po svoji poti nazaj. Gluha noč je še bolj domača, zemlja pod nogami se zdi trdnejša, Mesto v daljavi spi, toda v njem bedi mnogo skrbnih ljudi. Vsenaokrog je zavladal mir, le nekaj preplašenih krikov fašistične straže zamira v daljavi.

Slovenski duhovščini!

S sovražnikovo zasedbo našega ozemlja smo postali Slovenci najbolj nesrečen narod na svetu. Stopili smo v trenutek zgodovine, ki terja od nas grozotnih žrtev, v trenutek, ki nas prestavlja v strašne preizkušnje in zahteva od nas brezprimernih dokazov junaštva. Tisoči in tisoči so bili izgnani z domače zemlje in odpeljani kakor živina neznanokam. Njihova usoda nam je večji del neznana, lahko rečemo, da je nepopisna. Drugi, za katere vemo, kje so, žive v silnem pomanjkanju vsega in v težkih preizkušnjah. Drugi, ki so še ostali na svojih domovih, na ozemlju, zasedenem po Nemcih, pa trepetajo, ker ne vedo za uro, v kateri jih bo doletela strašna nesreča.

Sovražnik nas je na tem ozemlju oropal vsega. V slovenskih šolah uče našo mladino v tujem jeziku, vsiljujejo ji novo vero, vero najbolj grobega poganstva, kar ga pozna zgodovina. V naših cerkvah so ugasnile večne luči, utihnili so zvonovi in orglje, služba božja je prenehala in božja beseda se ne oznanja več. Naši ljudje umirajo brez svetih zakramentov, pokopajo jih brez blagoslova. Iz naših župnij so pregnali duhovnike, jih zaprli, poniževali, tepli in zasramovali. Škofijski zavodi svetega Stanislava v Št. Vidu, sedež prve slovenske gimnazije, iz katere je izšlo toliko odličnih slovenskih delavcev na duhovnem, verskem, socialnem, kulturnem in narodnem polju — so postali zapori, kraj mučenj in grozotnih poniževanj.

Nemci teptajo sleherno svobodo vesti, veroizpovedi in verske pravice prebivalstva, kršijo pravice Cerkve in pravice naroda. Blazno delovanje nacistične brezbožnosti razkristjanjuje deželo, ki je bila stoletja vzor katoliških dežel. Hitlerjevo delo v naših krajih postaja grob katoličtva in slovenstva.

Nesreča naših ljudi je torej nepopisna. Katoliški Slovenci so v strašnih stiskah, velik del pregnan in oropan vsega, njihove družine raztepene in uničene, vsi obsojeni brez usmiljenja na pogin, brez upanja na pomoč in rešitev.

Prežalostna je ta slika o položaju Slovencev pod nemško okupacijo, saj odkriva vsemu svetu eno najstrašnejših strani vse zgodovine.

Mi pa, ki smo ostali pod italijansko okupacijo, smo priče, kako se fašistični okupatorji poslužujejo drugačnih načinov, da bi dosegli isti cilj odvrniti Slovence od slovenske narodne zavesti in jih ponižati s prisilno učlanitvijo v fašistične organizacije, ki so simbol našega narodnega zatiranja. Dan za dnem smo priče, kako zapirajo naše ljudi po nedolžnem, jih mučijo po ječah in tako polagoma stopajo na tisto pot narodnega zatiranja, ki so ga tako zgovorno dokazali pri naših bratih Slovencih v Julijski Benečiji. Nekateri med nami sicer razlagajo to zahrbtno italijansko postopanje Slovencem v prid, toda to je usodna zmota. Nihče ne zanika, da je položaj Slovencev v Ljubljanski pokrajini mnogo boljši kakor pod nemškimi okupatorji, toda prav to je tista velika nevarnost, ki lahko Slovence zavede v to, da začno sodelovati z okupatorji ter na ta način podaljševati življenje italijanskemu fašizmu. S tem podaljšujejo življenje in moralno upravičenost hitlerizma, smrtnemu sovražniku Slovencev.

Še nikdar ni bila usoda slovenskega naroda tako odvisna od pravilnih zgodovinskih odločitev in enotnega nastopa vseh Slovencev, kakor je danes. Slovenci nismo nikdar v zgodovini imeli take priložnosti, v kateri moremo vse pridobiti ali vse izgubiti: ne samo svojo narodnost, svoje gospodarske in kulturne vrednote, temveč tudi vero, za katero še nikdar nismo bili v taki nevarnosti kakor danes.

Če zmaga fašizem — naj bo italijanski ali nemški — bo slovenski narod kot celota poražen in uničen, poteptana pa bo tudi sleherna svoboda vesti, veroizpovedi vsakega posameznika. Vsak upor bo za stoletja nemogoč. Danes pa je še čas, da se vsi Slovenci zberemo in postavimo v enotne vrste proti sovražniku ter ga premagamo. Danes je še čas, da si rešimo narodnost in s tem tudi pravico in možnost svobodnega urejanja življenja na slovenskem ozemlju.

Da dosežemo to, obsteja danes samo ena možnost, da se združimo, da nastopimo složno in ne cepimo narodnih sil. Danes ni čas ideoloških odločanj. Danes je greh siliti narod v kakšne ideološke fronte ter s tem pomagati uničevati narodnost s katero padejo za Slovence tudi ostale vrednote.

Govorimo jasno!

Slovenski narod je v tem usodnem trenutku začutil stisko časa in se instinktivno strnil v mogočno osvobodilno gibanje. Ob strani stojijo le še posamezniki in tisti ljudje, katerih koristi so bile vedno v nasprotju s koristmi slovenskega naroda.

Dragi sobratje!

Zgodovina priča, da je slovenska duhovščina bila vselej na strani svojega ljudstva, ena najlepših njenih lastnosti je bila ta, da je bila vedno z ljudstvom, sledila je njegovi usodi skozi vse težave in napore, čeprav velikokrat ni šlo za obrambo krščanstva in ljudske vere, ampak za njegove narodne, gospodarske in kulturne dobrine. Prav duhovniki so bili tisti, ki so v dobi narodnega

prebujenja krepili in branili slovensko narodno zavest. Tako so nastopali slovenski duhovniki celo v tistem času, ko je v nekaterih krščanskih ideologih narodnost veljala za poganško vrednoto. Toliko bolj smo slovenski duhovniki dolžni, da se po neizmerni tragediji, ki jo je doživelo slovenstvo, postavimo na stran naroda, kajti danes se moremo rešiti le kot strnjen in zavesten narod. Narod nam pomeni posodo v kateri danes lahko rešimo vse ostale vrednote slovenskega človeka. Toliko bolj smo slovenski duhovniki dolžni, da se danes pridružimo združenemu slovenskemu narodu in njegovemu prebujajočemu se ljudstvu. Toliko bolj smo dolžni, da se danes pridružimo enotni osvobodilni akciji, kakor jo predstavlja Osvobodilna fronta.

Dragi sobratje! Duhovniki, ki sodelujemo pri slovenskem narodnem osvobodilnem gibanju, čutimo potrebo, da se obrnemo na vas ostale s pozivom, da se pridružite temu gibanju in s tem pomagate reševati slovensko narodnost, obenem pa tudi vse ostale vrednote, katere so nam Slovencem svete, posebno pa vero. Zavedati se morate, da delate veri in cerkvi veliko škodo, če bi v teh narodnih časih na kakršenkoli način poizkusili izrabiti svoj vpliv ali celo vero v to, da bi slabili narodni odpor in njegovo enotnost. Na nas duhovnike bi padla odgovornost za nezaslišano škodo dobrega. Krščanska zrelost in verna samoodgovornost nam nareknjeta, da z vsemi silami sodelujemo pri narodnem osvobodilnem gibanju.

Z bolečo jasnostjo vidimo, kaj doživlja narod v teh dneh, kako tisoči in tisoči vernikov izgubljajo zaupanje in pogum, kako čakajo od nas besede in zgleda, ki jih naj potrdita v njihovih naporih in njihovem delu za osvoboditev. Zato je bolj ko kdaj potrebno, da se mi katoliški duhovniki strnjeno postavimo na stran ljudstva, da neustrašeno nastopimo v obrambo za človekovo svobodo, za dostojanstvo in čast človekove osebe, za naš narod, za njegov obstoj, za njegovo vero.

Mi duhovniki se ne moremo zoperstavljati strastnemu naporu in elementarni volji po osvobojenju, ki kipi iz vsega naroda. Mi moramo ta ogenj varovati in širiti. Nemir in skrb za to nas morata pretresti do dna. To mora biti splošna in odgovornosti polna naloga, ki smo jo dolžni izvršiti pred vestjo, pred Bogom in pred narodom. Mi duhovniki se ne smemo umikati pred tem bojem za osvobojenje in sodelovanjem pri narodnem osvobodilnem gibanju. Naša vest ne sme dopustiti, da bi sovražniki z našimi ljudmi tako počenjali, naša vest nikakor ne sme odobravati sile in nasilja okupatorjev. Zato smo tu, da za narod delamo, da zanj tvegamo in smo z njim tudi v njegovih najtežjih in najbolj bolečih urah. Naš molk, naša odsotnost pri tem gibanju bi pomenila odobravanje nasilja zatiralcev slovenskega naroda, sokrivci bi bili tisočerih nesrečnih usod naših rojakov. Naši ljudje, naši verniki ne smejo niti za trenutek zadvomiti nad nami, ne sme jih prevzeti misel, da smo jih zapustili in se postavili v njim nasprotno fronto.

Dragi sobratje duhovniki! Ne dajmo, da bi bili sokrivci narodnega gorja, njegovega trpljenja in mučeniškega umiranja. Pomagajmo mu, stojmo z njim na barikadah in bojujmo se na njegovi strani, za njegovo in našo svobodo, za njegovo in našo vero, za njegov in naš obstoj. Zato v boj, v skupno fronto, v boj za nas vse, za usodo naroda, za svobodo človeka, za svobodo kristjana.

Slovenski duhovniki! Slovenski narod trpi in vztraja v trpljenju. A to trpljenje je prepolno. V najtežjih dneh se je narod strnil in se ne boji vreči rokavice svojim tlačiteljem. Žrtvovanje in tveganje je postala njegova vsakdanja hrana. Mi duhovniki pri tem ne smemo biti zadnji. V zaupanju v Boga in njegovo pomoč, združeni v žrtvah strnimo in stopimo z narodom v vsiljeno nam borbo, da rešimo slovenstvo, krščanstvo, kulturo, svobodo in osebno dostojanstvo človeka.

Prihaja ura, ko moramo slovenski katoličani in še posebej duhovniki izpolniti svoje zgodovinsko poslanstvo. Dan zmage je blizu in Slovenija bo spet vstala.

SLOVENSKI DUHOVNIKI V OSVOBODILNI FRONTI

Odkod izvira sovjetska moč?

Uničujoči so udarci, ki jih zadaja hitlerjevskemu fašizmu Sovjetska Zveza. Človek se nehote vpraša, odkod izvira sovjetska moč. Notranja sovjetska sila je namreč toliko bolj presenetljiva, kolikor obsežnejše je ozemlje, ki ga je Sovjetska Zveza začasno izgubila.

Štirje so po našem mnenju vzroki sovjetske trdnosti in udarnosti.

Prvič je znala Sovjetska Zveza pravočasno razbiti peto kolono. Spomnimo se zgolj, koliko praha je dvignil ves svet, ko so Sovjeti javno razkrinkali in likvidirali Tuhačevskega, Zinovjeva, Buharina in njihove tovariše v izdajstvu! Po vseh drugih državah so takrat pisarili, da razkrivajo moskovski procesi notranjo slabost sovjetskega režima. Pičlih nekaj let kasneje pa se je nazorno pokazalo, da je prav tiste države, v katerih se je uradno „javno mnenje" zgražalo nad moskovskimi procesi, peta kolona upropastila, medtem ko je Sovjetska Zveza doživela in preživela nemški napad — brez pogubne pete kolone v svoji notranjosti.

Drugič je znala Sovjetska Zveza pravično in dosledno rešiti narodno vprašanje. Medtem ko je v drugih mnogonarodnih državah, ki niso bile zgrajene na načelu narodne enakopravnosti, predstavljalo nerešeno narodno vprašanje vir notranjega nezadovoljstva in najugodnejše poprišče za peto kolono, se Sovjetska Zveza odlikuje po vzorni moralno-politični enakosti svojih narodov. Moralno-politična enotnost sovjetskih narodov temelji na njihovem zadovoljstvu, na njihovi enakopravnosti, na njihovi neokrnjeni in edinstveni pravici do samoodločbe, vštevši pravico do odcepitve. Sovjetska rešitev narodnega vprašanja je za ves razumni svet neizpodbiten dokaz, da pravica narodov do samoodločbe, vštevši pravico do odcepitve, ne razkraja mnogonarodnih držav, v katerih so narodi zadovoljni, temveč da jih prav narobe — silno utrjuje.

Tretjič je Sovjetska Zveza pristna ljudska država, v kateri ni več perečih socialnih problemov in spritih družbenih razredov. Če je sovjetska rešitev narodnega vprašanja podlaga moralno-politične enotnosti sovjetskih narodov, tedaj je sovjetski red temelj za moralno-politično enotnost sovjetskih ljudskih množic.

Četrtič je sovjetsko družbeno in državno vodstvo najglobje povezano s svojim ljudstvom. Medtem ko je drugod državno vodstvo često izdalo državo zunanjim sovražnikom iz strahu pred lastnim ljudstvom, premaguje sovjetsko vodstvo vse vojne težave prav zaradi svoje strnjenosti z množicami sovjetskih delavcev, kolhoznikov in inteligence.

Vprašanje naše narodne vojske

Podjarmljeni narodi, ki se iz svojih lastnih izkušenj ne znajo učiti, tudi po zlomu fašističnih tujčevih okov ne bodo mogli uveljaviti svoje popolne svobode. Narod, ki ne bo s koreninami vred izdrl starih grehov in grešnikov, bo ohranil vse pogoje, da se znajde v imperialističnih rokah tujih mogotcev.

Ena temeljnih izkušenj, iz katerih se morajo učiti narodi Jugoslavije v splošnem, slovenski narod pa še posebej, je bridka izkušnja z uradno jugoslovansko vojsko. Kdor se je udeležil „vojne" aprila meseca 1941, ta se je na lastne oči prepričal, da je bila toliko opevana „naša hrabra vojska" do dna pokvarjena, okužena in nesposobna.

Danes, ko so narodi Jugoslavije z junaškim odporom ne samo oprali aprilsko sramoto, temveč tudi vsemu svetu pokazali vzor žilave in požrtvovalne osvobodilne borbe, bi rad marsikdo iz nekih posebnih in jasno opredeljenih razlogov poslal v pozabljenje notranjo gnilobo bivše redne jugoslovanske armade. Prišel je torej čas, da si notranje vzroke aprilskega razsula jugoslovanske vojske znova

ogledamo, če nočemo, da bo naša nova narodna armada pričela bodočnost — z gnilo preteklostjo.

Mar so bili aprilske sramote krivi jugoslovanski **vojaki**, sinovi svojega ljudstva in svojih narodov?! Ne in stokrat ne! Vojaki so se bili pripravljeni boriti, odpovedalo pa je armadno vodstvo, odpovedal je razen nekaterih častnih izjem skoraj ves aktivni oficirski zbor. Armadno vodstvo in pretežni del aktivnega oficirskega zbora sta se razkrila kot gnezdo pete kolone in strokovne nesposobnosti.

Tako je bilo stanje stvari in nihče ga ne more zanikati, če noče zasukati resnice.

Zakaj je pretežna večina aktivnega oficirskega zbora odpovedala?

Prvič je odpovedala zato, ker je izgubila skoraj vsako zvezo z ljudstvom. Marsikateri aktivni oficir je spreminjal vojašnice v mučilnice za delavce, kmete in intelektualce. Jasno je, da se oficirji, ki niso bili povezani z ljudstvom, niso mogli vneto boriti za svobodo naroda.

Drugič je odpovedala zaradi tega, ker ni bila narodno zakoreninjena. Namestu da bi bili zavedni Slovenci, Hrvatje, Srbi in da bi kot taki ostali zvesti skupni državi Jugoslaviji, so plavali aktivni oficirji v nekem meglenem „jugoslovanstvu", za katerim se je skrivalo velesrbstvo beograjske čaršije. Nič čudnega, če je bilo „jugoslovanstvo" aktivnega oficirskega zbora sila neodporno proti pronicanju pete kolone! Nič čudnega, če so prenekateri slovenski oficirji — v časih „jugoslovansko" usmerjeni — po razsulu zglasili pri narodnem izdajalcu Paveliću in stopili v njegovo službo.

Tretjič je odpovedala zato, ker je bila strokovno skrajno pomanjkljivo izobražena, predvsem pa nesposobna vsake improvizacije. Poznala je samo „naredjenje".

Ko tako odkrito pišemo o očevidnih dejstvih, ki jih seveda obžalujemo — saj bi želeli, da bi mogli v svojih oficirjih gledati nacionalne heroje — pa hkrati poudarjamo, da slovenski narod in njegova Osvobodilna fronta nikakor nista zaprla vrat poštenim, iskrenim in rodoljubnim oficirjem. Toda vsak aktivni oficir, ki je svojemu narodu in svoji domovini zares vdan, mora računati prvič z dejstvi, ki jih je narod spoznal, in drugič z novimi silami, ki jih je narod oblikoval iz lastne krvi in iz lastnih žrtev.

Meseca aprila je namreč s slovenskega teritorija izginila zadnja sled po regularni jugoslovanski armadi. Ko je začel slovenski narod svojo osvobodilno borbo, regularne jugoslovanske armade ni bilo zraven. Slovensko osvobodilno borbo so vodile in jo tudi danes vodijo izključno slovenske partizanske čete. S partizanskimi oddelki je tesno povezana slovenska Narodna zaščita, ki je svoje korenine pognala že povsod na terenu in ki poleg svoje trenutne akcijske vrednosti predstavlja edino jamstvo za uspešno mobilizacijo vsega za orožje sposobnega slovenskega ljudstva.

Jasno je potemtakem, da lahko na slovenskem teritoriju naša bodoča narodna vojska zraste samo iz slovenskih partizanskih čet in oddelkov Narodne zaščite. Vsak poskus organizirati kakršnokoli vojaško formacijo izven slovenskih partizanskih čet in oddelkov Narodne zaščite bo naletel pri slovenskem ludstvu na gluha ušesa in na ogorčen odpor. Pritegnil bi lahko samo protinarodno reakcijo, ki je iz razrednih razlogov prešla na pota pete kolone in ki bi med Slovenci rada zanetila bratomorno državljansko vojno. Prav zato pa je nujno vsak tak poskus že v kali zadušiti, kjer koli in v kakršni koli obliki bi se pojavil.

Zverinstva okupatorjev

Enodušen odpor slovenskega naroda proti fašističnim okupatorjem, ki je dobil posebno viden izraz dne 29. okt. in 1. dec., je pognal fašistične „kulturonosce" v zverinsko divjanje, ki niti malo ne zaostaja za proslulimi metodami starega Rima in španske inkvizicije.

Preko 700 zavednih Slovencev in Slovenk je stlačenih v prenapolnjenih zaporih in ‚Suhi bajer', kjer je že avstrijska soldateska pobijala naše ljudi, je postal ponovno kraj, kjer telesa naših do smrti izmučenih trpinov najdejo svoje zadnje prebivališče. Jetniki so pri zasliševanju izpostavljeni tako grozotnim telesnim in duševnim mukam, da bi se ob njih moral tudi najslabši izmeček človeštva zgroziti. 2000-letna kultura, ki jo prinašajo „barbarskim" Slovanom fašistični oblastniki, obstoja iz najhujšega pretepanja, poškodovanja notranjih organov, posiljevanja naših žen in deklet, zbadanja in žganja po vsem telesu. Pri vsem temu rojeni zločinec **Grazioli** (znan po svojem banditskem delovanju na Primorskem) govoriči o sreči, katere je deležno slovensko ljudstvo pod fašizmom.

Navajamo samo nekaj najstrahotnejših primerov t. zv. rimske pravice, ki jo je deležno slovensko ljudstvo:

Trtnik Ivan iz Zadvora pri Ljubljani je bil pretepen in mučen do smrti. Njegovi materi pa bilo celo mrtvega sina zabranjeno prepeljati na dom.

Snoj Vinko iz Stožic pri Ljubljani je bil po pretepanju mučen še na posebno perverzen način. Slekli so ga do golega, pustili ležati na mrzlem prostoru, da je ves otrpnil, ter ga nato dali v vročo mivko. Nezavestnega so ga pripeljali v bolnico, kjer leži z ohromelimi nogami.

Železničarju Šepicu Francu je karabinjerski brigadir Furlan na Poljanski stražnici tekom zasliševanja razbil čeljust ter ga po glavi tako obdeloval, da mu je počila lobanja.

Na ogaben način je bila mučena ga. Vida Tomšič, ki so jo slekli do golega, ji pulili in žgali lase na spolovilih in jo končno onečastili

Na sličen način je bilo mučenih še nešteto drugih jetnikov, žal da nam prostor ne dopušča navesti vseh primerov in imen. Vsa ta grozodejstva vršijo poživinjeni fašistični agenti na policiji in to samo v nočeh, da bi ljudstvo ne izvedelo, kako se uvaja pri nas „novi red".

Trpljenje naših najboljših ljudi ne bo nikdar pozabljeno in njih žrtve ne bodo zaman, narod mora obračunati **in bo obračunal** s fašističnimi krvniki, ki ubijajo najzavednejše sinove slovenske zemlje.

Pozivamo vse Slovence, da vsak nov primer mučenja takoj javijo pristojnim odborom OF in z vsemi silami pripomorejo, da bodo mučitelji takoj kaznovani in uničeni.

Vsega obsojanja vreden pa je molk tistih, ki so vedno govorili o trpljenju Špancev in Mehikancev, danes pa ne odprejo ust v obrambo lastnih rojakov. Skrajno sramotno je tudi ponašanje nekaterih Slovencev, ki so še vedno hlapčevsko v službi okupatorjev. Sovražniku ne dajajmo ničesar, nobene informacije, niti prijaznosti ali usluge. Naše geslo bodi: **Kri za kri, glavo za glavo!**

Zgodovinski dnevi na Gorenjskem

Ko smo zaključili redakcijo, so dospele prve vesti o narodnem uporu v selški in poljanski dolini. Trenutno še ne vemo, če je upor zavzel že tak obseg, da bi smeli govoriti o osvobojenem in očiščenem teritoriju na Gorenjskem. Vemo in čutimo pa, da se dogajajo na slovenskem Gorenjskem zgodovinske stvari. Srca se nam širijo od slovenskega ponosa. Slovenski življ se je uprl okupatorskemu nasilju in poskusu preseljevanja. Pred vsem svetom manifestiramo Slovenci svojo neupogljivo voljo do življenja. Naši hrabri partizani so prihiteli takoj na pomoč in uničili prve nemške kolone do zadnjega moža. V hudih bojih, ki se razvijajo, je doslej padlo nekaj sto Nemcev.

Upor na Gorenjskem bodi Slovencem signal! V partizane, kdor je sposoben in zaveden! **Mobilizacija prostovoljcev za partizane je temeljna dolžnost terenskih, rajonskih in okrožnih odborov Osvobodilne fronte.**

ŽIVEL NARODNI UPOR NA GORENJSKEM!
SMRT FAŠIZMU — SVOBODO NARODU!
KRI ZA KRI — GLAVO ZA GLAVO!

Biblioteca della R. Università di Ljubljana v Ljubljani Knjižnica kr. univerze